

УДК 821.161.2-7.09(092):728.8
DOI: 10.24919/2312-2595.40.125519

ГАЛИК Володимир – доцент, кандидат історичних наук, доцент кафедри *всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка* (volodymyr.halyk@gmail.com); ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9761-7661>

НЕРЕАЛІЗОВАНИЙ ПЛАН БУДІВНИЦТВА ФІЛЬВАРКУ ІВАНОМ ФРАНКОМ: НА МАТЕРІАЛАХ ЕПІСТОЛЯРНОЇ СПАДЩИНИ ВЧЕНОГО

У запропонованій статті простежено історію одного із нереалізованих планів Івана Франка – будівництва власного господарства. Тут на основі малознаної кореспонденції від і до Івана Франка, визначено витoki Франкового задуму щодо будівництва власного фільварку.

Встановлено, що першій задуми щодо цього плану в Франка з'явилися ще у серпні 1878 р., коли той мав намір, після свого одруження, разом зі своїми товаришами скластися та купити на селі обширний шмат ґрунту для ведення спільного господарства. Саме цими аспектами І. Франко ділився з О. Рошкевич у листі до неї від 14 серпня 1878 р. Проте весілля І. Франка із О. Рошкевич так і не відбулося, що й стало основною причиною відкладення Франкових задумів.

Ключові слова: Іван Франко, нереалізований план, власне домогосподарство, маєток, епістолярна спадщина.

ГАЛЫК Владимир – доцент, кандидат исторических наук, доцент кафедры *всемирной истории и специальных исторических дисциплин Дрогобыцкого государственного педагогического университета имени Ивана Франко* (volodymyr.halyk@gmail.com); ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9761-7661>

НЕРЕАЛИЗОВАННЫЙ ПЛАН СТРОИТЕЛЬСТВА ПОМЕСТЬЕ ИВАНОМ ФРАНКО: НА МАТЕРИАЛАХ ЭПИСТОЛЯРНОГО НАСЛЕДИЯ УЧЁНОГО

В предлагаемой статье прослежена история одного из нереализованных планов Ивана Франко – строительства собст-

венного господарства. Здесь на основе малоизвестной корреспонденции от и до Ивана Франко, определены истоки замысла Франко по строительству собственного поместья.

Установлено, что первые замыслы относительно этого плана у И. Франко появились ещё в августе 1878 г., когда тот намеревался, после женитьбы, вместе со своими товарищами сложиться и купить на селе большой кусок земли для ведения совместного хозяйства. Именно этими аспектами И. Франко делился с А. Рошкевич в своем письме к ней от 14 августа 1878 г. Однако свадьба И. Франко с О. Рошкевич так и не состоялась, что и стало основной причиной неисполнения замыслов И. Франко.

Ключевые слова: Иван Франко, нереализованный план, собственное домохозяйство, имение, эпистолярное наследие.

Постановка проблеми. Важливе місце у сучасній франкознавчій науці посідає епістолярна спадщина Івана Франка, зміст якої дає можливість пролити світло на малознані, або майже невідомі факти з біографії вченого, а саме на окремі аспекти із його життя та багатогранної діяльності. Наприклад, низка Франкових кореспонденцій розповідає про його нереалізований план еміграції до Америки [Див. про це у: 2], чи то про нездійснений задум створення особистого рибного господарства [Див. про це у: 6]. З огляду на це актуальним, на наш погляд, вбачається і звернення до висвітлення історії ще одного нереалізованого задуму Івана Франка – плану будівництва приватного фільварку для ведення широкого господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що сьогодні існує чимало франкознавчих наукових студій, у яких дослідники намагаються заповнити прогалини у біографії Івана Франка. Проте поміж них немає спеціальних досліджень, які стосуються порушеної нами проблеми. У них розміщено лише поодинокі згадки про Франків намір обзавестися власним господарством. Окремі аспекти зазначеної проблеми представлені у наших дослідженнях, у яких ми лише мимохідь торкаємось факту про вищезгаданий задум Франка [Див. про це у: 1; 3; 4]. Щодо джерельної бази дослідження, то вона є громіздкою. Зокрема до нас дійшли низка Франкових листів [X – XII], а також кореспонденцій від його адресантів [I – IX], зміст яких дає змогу у максимальному обсязі розкрити порушену нами проблему.

Мета статті. На основі малознаної двосторонньої епістолярної спадщини Івана Франка простежити історію Франкового задуму щодо будівництва власного господарства та визначити причини, які призвели до нереалізації цього плану.

Початки Франкового задуму щодо організації власного господарства припадають ще на літо 1878 р. Саме в цей час вчений зустрічався з О. Рошкевич, з якою мав намір побратися. З огляду на це у листі від 14 серпня 1878 р. І. Франко, окреслюючи свої мрії про подружнє майбутнє, пише до О. Рошкевич: *«Ах, якими-то чарівними красками малювали ми собі не раз з П[авли]ком майбутнє життя на селі. Збереться нас кількох (П[авли]к, я, Бандрівський, Полянський, Олеськів, Білецький, Озаркевичі, Дідицький, Мох, ще деякі). Поженимося, закупимо на зложені гроші хорошиї кусень ґрунту і обширний фольварок і почнемо господарити...»* [XI, 99 – 100].

Але задуму Івана Франка не судилося втілитися у життя. Цьому передували несприятливі для нього події. Річ у тому, що рідні О. Рошкевич спочатку підтримували її дружні відносини з І. Франком, плекаючи надію, що він зробить собі променисту кар'єру, адже у цей час він був студентом Львівського університету і довкола нього активно ґрупувалося тогочасне передове юнацтво. Проте 2 червня 1877 р. Івана Франка заарештували й ув'язнили, приписавши вину у приналежності до потаємного соціалістичного товариства. Після арешту І. Франка та його прихильників поліція здійснювала обшуки у всіх можливих причетних до справи. З огляду на це 25 червня і 7 липня 1877 р. за клопотанням Львівського намісництва старості з Долини було надіслане розпорядження атестувати Франкові контакти із родиною лолинського священика М. Рошкевича. Відповідно, в отця було взято покази, а у домі проведено обшук. Але О. Рошкевич спромоглася приховати всі матеріали (листи, книжки), які вказували на контакти з Іваном Франком. Через ці перипетії М. Рошкевич, побоюючись неприязні з боку влади, що могло б у майбутньому негативно вплинути на подальшу його кар'єру «драбину», змусив дочку відмовитися від обіцянки стати дружиною І. Франка, а йому самому безпеліційно заборонив з'являтися у їхньому домі.

Після цієї трагічної для І. Франка події, він ще більше року таємно спілкувався з О. Рошкевич, плекаючи надії на подружнє життя з нею. Його посланцем до Ольги став університетський товариш Йосип Олеськів, який перевозив їй листи та літературу від Івана Франка, а також виконував, проте не часто, його найрізноманітніші доручення.

Саме він у червні 1879 р. приніс І. Франкові листа від О. Рошкевич (написаний впродовж 16 – 18 червня 1879 р.), в якому мова йде про те, що вона вже не в силах чекати на І. Франка, терпіти наругу батьків і тому змушена вийти заміж за В. Озаркевича [VIII, 543 – 546]. Відписуючи їй у кінці червня цього ж року, І. Франко зазначив: «...твій лист, присланий через Олеськова, страшенно вразив мене. Я не знав, що гадати о тобі; я враз з надією на будучність стратив був і віру в доброту і чесноту; я почув, що єдина опора, на котрій я держався стільки літ, самохіть усувається передо мною...» [XII, 192]. Пізніше О. Рошкевич повідомляє І. Франка про своє весілля, яке призначалося на вересень 1879 р. [IX, 561 – 562]. У зв'язку з цим І. Франко змушений був шукати найглухіший кут для особистої розради, щоб пережити нещастя, а тому і відклав на далеке майбутнє реалізацію плану щодо організації приватного господарства.

Повернувся І. Франко до своїх планів аж через вісім років. До цього його спонукало те, що у травні 1886 р. він одружився з О. Хоружинською, взявши за нею невеликий посаг грошима, за які мав намір зреалізувати свою давню мрію, яка визріла у нього ще тоді, коли був з О. Рошкевич, тобто купити якійсь маєток чи господарство і замешкати на ньому. За його задумом, це мало виглядати щось на зразок комуни: «*Літом мужчини працюють з християнами в полі, жінки в городі та саду, а зимою студії, література...*» [XI, 100].

Дізнавшись про те, що І. Франко після одруження має намір придбати маєток, його родичі і колеги намагаються йому допомогти. Так, протягом 1886 – 1887 рр. Іван Франко отримав кілька листів від свого вітчима Григорія Гаврилика. У них Г. Гаврилик повідомляв І. Франка про садиби та земельні ділянки в селі Рихтичі та в Дрогобичі, які могли б підійти як маєтки для постійного проживання та господарювання. У листі від 7 вересня 1886 р. віт-

чим розкажує про маєток у Рихтичах, який коштує 5 тис. ринських і має дуже добру забудову [I, 533]. У своєму листі-відповіді до вітчима І. Франко розповідає, що їздив до Ферусівки дивитися на садибу, але не збирається її купувати через незадовільний стан. Також І. Франко говорить, що йому радять маєток у Галичі, біля Жовкви, але поки що ще нічого не купує [X, 79 – 80]. Згодом, майже через рік, 2 жовтня 1887 р., Г. Гаврилик знову відправляє І. Франкові та О. Франко лист з Дрогобича, в якому повідомляє, що є ще одне помешкання на продаж у місті. Цей маєток розміщувався біля жупи, мав сад, город, мурований будинок та сільськогосподарські будівлі. Власник будинку перебував у Самборі. Ціна садиби сягала 6 тис. ринських [II, 11 – 12]. Проте ні цей, ні інші маєтки, про які говорив у своїх листах до І. Франка Г. Гаврилик, учений так і не придбав.

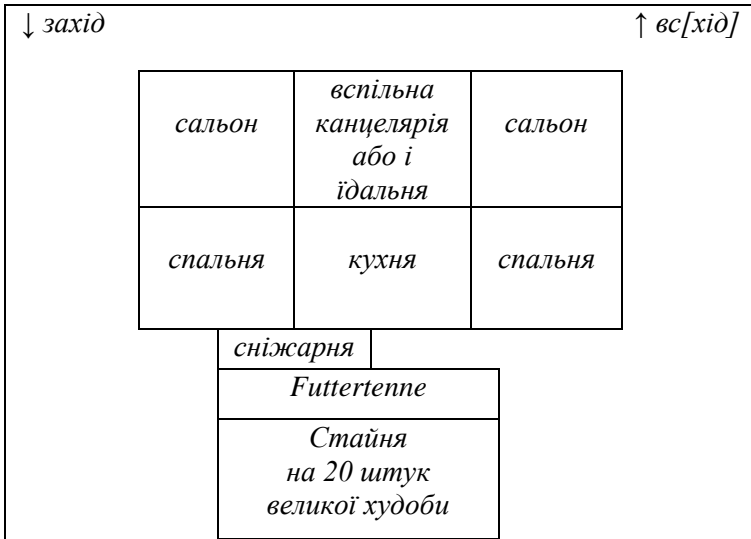
Паралельно із родичами, Франкові товариші також звертаються до колеги із пропозиціями. Зокрема, П. Мельник 12 листопада 1886 р. пише йому листа, де мова йде про те, що він віднайшов для вченого маєток на продаж: «...в Ролеві 100 моргів отого 24 ліса 15 толоки дуже добрий на котрі росте солодке сіно (чорнозем і торф) добра жерелова вода і легко [дальше] запровадити став. Посесор зато платит 500 з. р. До того належит [пронація] несе 100 почта. Комунікація дуже близько (Добрієляни). Ціна 12. 000 з. Кренуверку. Хороше помешканє огород сад і 8 морг орного. Ціна 3. 500 почта [...] з на глинім. Красний огород з деревами дуже гарна околиця ціна 100 і в тім самім містци добувайесь уголь кам[']яний дотого іє добрий чоловік с котрого був би добрий сосід для Вас» [IV, 561 – 562]. Ще одним дописувачем, який дещо пізніше пропонував І. Франкові придбати маєток, був Сальо Гаїнсберг, котрий, довідавшись від В. Унгара, що вчений хоче придбати в Дрогобичі господарство, пише: «Якщо Ви ще й тепер залишаєтесь при тій думці, мій батько може Вам продати гарно розташований родючий ґрунт з двором, збудованим, як Ви забажаєте» [III, 97].

Назагал зазначимо, що таких пропозицій І. Франко отримав чимало, але все ж таки, здебільшого через брак матеріальних статків, жодного маєтку він не придбав. І. Франко вишукував най-

дешевші пропозиції, щоб купити такий фільварок та знайти друзів до спілки. Після того, як нічого не вийшло зі спробою придбання його поблизу Нагусевич чи Дрогобича, І. Франко звертається з подібним проханням до свого близького, уже згадуваного університетського товариша, Йосипа Олеськіва, щоб той посприям йому у придбанні землі поблизу Скваряви Нової у пана Мечислава Мнішка. Звичайно, що Й. Олеськів не відмовив другові і вже у листі розповідає йому про свої плани щодо такої пропозиції: *«Приїхавши до Прошови заставем отже лист від мого батька, в котрім запрошує мене до обнятя своєї господарки... Тільки звикла біда і тому довершити діла не дає. З Прошови дають нам троха худоби і 100 з[о]л[отих] р[инських], бо більше на разі не мають. Мені те потреба буде багато гроша на перепровадини... Чи не моглибисте мені позичити 150 з[о]л[отих] р[инських] на 5 % до Великодня... Якби нам удало ся з Мнішком, то булисьмо сусідами!»* [V, 559 – 562].

Із іншого листа отримуємо інформацію про результати переговорів Й. Олеськіва з М. Мнішком, де зазначено, що поле, яке хотів придбати І. Франко, називалося Селиськами, але пан Мнішек *«ціну заломав же таку, що чорт єго матері. На разі не ма отже що о них думати. Алеж то спритна шельма той Mniszek!»* [VI, 573 – 574]. Також Йосип Олеськів пропонує вченому купити землю в Прошовій, але і цей план не був реалізованим [VI, 577 – 578].

Після таких невдач щодо купівлі І. Франком господарства, у Й. Олеськіва виникає задум осісти разом із товаришем на батьківському ґрунті у Скваряві Новій. Невдовзі у листі до вченого Й. Олеськів пропонує на спілку організувати господарство, подає основні напрямки розширення ґрунтів та навіть деталізований задум, як розжитись на новому місці, чим займатися. У кінці кореспонденції автор розробляє докладний план спільної хати з Франками й сільськогосподарських споруд, які має намір звести на господарстві: *«Над будовою помешканя для нас я ще не думав, але можна би то легко урядити, щоби нам і Вам було догідно. От [чи] хотьби і так:*

Над помешканєм з одної сторони шпихлір з другої стрих. Стайню кінчит тік для молоченя збіжжа, котре поміщене в оборогах, згрупованих недалеко току. Над стайнею склад паши для худоби. На шпихлір і стрих вхід з Futtertenne. Звідтам як також ш з току заповняє ся стрих над стайнею. На будинок не вільно би нам видати більше над 2500 – 3000 з[о]л[отих] р[инських]» [VII, 579 – 586].

Проте коштів на переїзд та на початок ведення господарства в Скваряві Новій у І. Франка не було, і він готовий був позичити їх з посагових грошей дружини, але з цього через низку причин також нічого не вийшло, й думка про спільне господарство відійшла на задній план, а згодом так і не була реалізована.

Висновки. Підсумовуючи, акцентуємо, що упродовж своїх молодих років І. Франко плекав мрію про зведення свого господарського комплексу, який би слугував одним із джерел сімейного доходу. Проте спочатку цьому планові перешкодив перший арешт Івана Франка, одним із болючих наслідків якого став розрив відносин із О. Рошкевич. Згодом, через певний період, після свого одруження 16 травня (4 за старим стилем) 1886 р. з О. Хоружинською, І. Франко знову повернувся до реалізації свого задуму – купівлі маєтку для створення фільварку. Вчений довго, через рід-

них та знайомих, шукав вигідну пропозицію купівлі землі для створення господарського маєтку, проте цього разу низьке матеріальне становище не дозволило йому реалізувати задумане.

Та незважаючи на все це, І. Франко хоч і не обзавівся господарським маєтком, проте будинок у Львові все таки збудував. Будівництво дому було здійснене по сусідству з М. Грушевським, який на околиці Львова у 1901 р. придбав велику земельну ділянку і запропонував Франкові оселитися поряд, відпустивши йому частину землі. Окрім грошей, які були подаровані І. Франкові на 25-річний ювілей з нагоди його наукової і літературної діяльності (святкування відбулося 30 жовтня 1898 р.), він використав і кошти від продажу паперів з посагу дружини. Проте цього не вистачало, і вчений вдався до позики під проценти у Крайовому банку Галичини і Володимирії. Франків будинок було споруджено навесні 1902 р., але сім'я заселилася аж восени цього ж року, після його посвяти. Проте відсотки з позики І. Франкові так і не вдалося погасити за життя, і сплачувати їх довелося аж дітям, а саме на початку 20-х рр. ХХ ст. їх погасив Франків син – Тарас [Див. детальніше про це у: 5].

Перспективним напрямом є подальше, прискіпливе вивчення багатющої епістолярної спадщини як від, так і до Івана Франка з метою пошуку та висвітлення окремих малознаних або невідомих аспектів із життя й багатогранної діяльності Івана Франка.

Джерела та література

I. Га[врилик] Г. Листівка до І. Франка від 07 вересня 1886 р. / Г. Га[врилик]. – ІЛ. – Ф. 3. – Од. збр. 1615. – С. 533.

II. Га[врилик] Г. Лист до Франків І.Я. та О.Ф. від 2 жовтня 1887 р. / Г. Га[врилик]. – ІЛ. – Ф. 3. – Од. збр. 1602. – С. 11–12.

III. Гаїнсберг С. Лист до І. Франка від 5 червня 1887 р. / С. Гаїнсберг. – ІЛ. – Ф. 3. – Од. збр. 1602. – С. 97.

IV. Мельник П. Листівка до І. Франка від 12 листопада 1886 р. / П. Мельник. – ІЛ. – Ф. 3. – Од. збр. 1615. – С. 561–562.

V. Олеськів Й. Лист до І. Франка від [1886] р. / Й. Олеськів. – ІЛ. – Ф. 3. – Од. збр. 1615. – С. 559–562.

VI. Олеськів Й. Лист до І. Франка від [листопада 1886] р. / Й. Олеськів. – ІЛ. – Ф. 3. – Од. збр. 1615. – С. 573–578.

VII. Олеськів Й. Лист до І. Франка від [листопада 1886] р. / Й. Олеськів. – ІЛ. – Ф. 3. – Од. збр. 1615. – С. 579–586.

VIII. Рошкевич О. Лист до І. Франка від 16 – 18 червня 1879 р. / О. Рошкевич. – ІЛ. – Ф. 3. – Од. збр. 1604. – С. 543–546.

IX. Рошкевич О. Лист до І. Франка від 19 серпня 1879 р. / О. Рошкевич. – ІЛ. – Ф. 3. – Од. збр. 1604. – С. 561–562.

X. Франко І. Лист до Гриня Гаврилика від 31 жовтня 1886 р. / І. Франко // Франко І. Зібрання творів : у 50-ти т. + додаткові томи. – К. : Наукова думка, 1986. – Т. 49. – С. 79–80.

XI. Франко І. Лист до О.М. Рошкевич від 14 серпня 1878 р. / І. Франко // Франко І. Зібрання творів : у 50-ти т. + додаткові томи. – К. : Наукова думка, 1986. – Т. 48. – С. 98–102.

XII. Франко І. Лист до О.М. Рошкевич від кінця червня 1879 р. / І. Франко // Франко І. Зібрання творів : у 50-ти т. + додаткові томи. – К. : Наукова думка, 1986. – Т. 48. – С. 191–192.

1. Галик В.М. Дрогобицькі юристи – кореспонденти Івана Франка / В.М. Галик // Збірник наукових праць молодих учених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / ред.-упоряд. В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря. – Дрогобич : Посвіт, 2012. – Вип. I. – С. 360–372.

2. Галик В.М. Нереалізований план еміграції Івана Франка до Америки (США) (за листами до Івана Франка) / В.М. Галик // Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / ред. кол. Т. Біленко (гол. редактор), В. Бодак, В. Возняк та ін. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2013. – Вип. 26. Філософія. – С. 169–179.

3. Галик В.М. Професор-аграрник Йосип Олеськів та Іван Франко / В.М. Галик // Жовква крізь століття. – Львів : Видавництво «Растр-7», 2012. – Вип. II. – С. 61–74.

4. Галик В.М. Родинні кореспонденції з Дрогобича до Івана Франка / В.М. Галик // Проблеми гуманітарних наук : наукові записки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / ред. кол. Т. Біленко (головний редактор), О. Петречко, Л. Тимошенко та ін. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2012. – Вип. 30. Історія. – С. 169–180.

5. Горак Я. Франкова оселя у Львові [Електронний ресурс] / Я. Горак. – Режим доступу : <https://frankolive.wordpress.com/2017/10/12/історія-будівництва-та-доля-франково/>.

6. Halyk V. Fishing as Ivan Franko's Passion on Vocations (Based on the Selected Letters of F. Derhalo, O. Nyzhankivskyi and S. Borachok to

I. Franko) / V. Halyk // *Spheres of Culture* / Ed. by Ihor Nabytovych. – Lublin, 2013. – Volume 5. – P. 228–236.

References

I. Ha[vrylyk], H. «Lystivka do I. Franka vid 07 veresnia 1886 r.». *Viddil rukopysnykh fondiv i tekstolohii Instytutu literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy*, f. 3, od. zb. 1615, ark. 533 [in Ukrainian].

II. Ha[vrylyk], H. «Lyst do Frankiv I.Ya. ta O.F. vid 2 zhovtnia 1887 r.». *Viddil rukopysnykh fondiv i tekstolohii Instytutu literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy*, f. 3, od. zb. 1602, ark. 11–12 [in Ukrainian].

III. Hainsberh, S. «Lyst do I. Franka vid 5 chervnia 1887 r.». *Viddil rukopysnykh fondiv i tekstolohii Instytutu literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy*, f. 3, od. zb. 1602, ark. 97 [in Ukrainian].

IV. Melnyk, P. «Lystivka do I. Franka vid 12 lystopada 1886 r.». *Viddil rukopysnykh fondiv i tekstolohii Instytutu literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy*, f. 3, od. zb. 1615, ark. 561–562 [in Ukrainian].

V. Oleskiv, Y. «Lyst do I. Franka vid [1886] r.». *Viddil rukopysnykh fondiv i tekstolohii Instytutu literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy*, f. 3, od. zb. 1615, ark. 559–562 [in Ukrainian].

VI. Oleskiv, Y. «Lyst do I. Franka vid [lystopada 1886] r.». *Viddil rukopysnykh fondiv i tekstolohii Instytutu literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy*, f. 3, od. zb. 1615, ark. 573–578 [in Ukrainian].

VII. Oleskiv, Y. «Lyst do I. Franka vid [lystopada 1886] r.». *Viddil rukopysnykh fondiv i tekstolohii Instytutu literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy*, f. 3, od. zb. 1615, ark. 579–586 [in Ukrainian].

VIII. Roshkevych, O. «Lyst do I. Franka vid 16 – 18 chervnia 1879 r.». *Viddil rukopysnykh fondiv i tekstolohii Instytutu literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy*, f. 3, od. zb. 1604, ark. 543–546 [in Ukrainian].

IX. Roshkevych, O. «Lyst do I. Franka vid 19 serpnia 1879 r.». *Viddil rukopysnykh fondiv i tekstolohii Instytutu literatury im. T.H. Shevchenka NAN Ukrainy*, f. 3, od. zb. 1604, ark. 561–562 [in Ukrainian].

X. Franko, I. (1986). *Lyst do Hrynia Havrylyka vid 31 zhovtnia 1886 r.* [Letter to Grynia Havrylyk from October 31, 1886]. In Franko I. *Zibrannia tvoriv – Collected works* (Vols. 1–50; Vol. 49), (pp. 79–80). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

XI. Franko, I. (1986). *Lyst do O.M. Roshkevych vid 14 cernia 1878 r.* [Letter to O.M. Roshkevych of August 14, 1878]. In Franko I. *Zibrannia tvoriv – Collected works* (Vols. 1–50; Vol. 48), (pp. 98–102). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

XII. Franko, I. (1986). *Lyst do O.M. Roshkevych vid kintsia chervnia 1879 r.* [Letter to O.M. Roshkevych from the end of June 1879]. In Franko I.

Zibrannia tvoriv – Collected works (Vols. 1–50; Vol. 48), (pp. 191–192). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

1. Halyk, V.M. (2012). Drohobytski yurysty – korespondenty Ivana Franka [Drohobych lawyers – correspondents of Ivan Franko]. In V. Ilnytskiy, A. Dushnyi, I. Zymomria (Eds.), *Zbirnyk naukovykh prats molodykh uchenykh Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka – Collection of scientific works of young scientists of the Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University* (Issue I), (pp. 360–372). Drohobych: Posvit [in Ukrainian].

2. Halyk, V.M. (2013). Nerealizovanyi plan emihratsii Ivana Franka do Ameryky (SShA) (za lystamy do Ivana Franka) [Unrealized plan for the emigration of Ivan Franko to America (USA) (by letters to Ivan Franko)]. In T. Bilenko, V. Bodak, V. Vozniak et al. (Eds.), *Liudynoznavchi studii: zbirnyk naukovykh prats Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Filosofiia – Studios of human studies: Collection of scientific works of the Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University. Philosophy*, 26, 169–179. Drohobych: Redaktsiino-vydavnychiy viddil DDPU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].

3. Halyk, V.M. (2012). Profesor-ahrarynyk Yosyp Oleskiv ta Ivan Franko [Professor agrarian Joseph Oleskov and Ivan Franko]. *Zhovkva kriz stoliattia – Zhovkva through centuries* (Issue II), (pp. 61–74). Lviv: Vydavnytstvo «Rastr-7» [in Ukrainian].

4. Halyk, V.M. (2012). Rodynni korespondentsii z Drohobycha do Ivana Franka [Correspondence from Drohobych to Ivan Franko]. In T. Bilenko, O. Petrechko, L. Tymoshenko et al. (Eds.), *Problemy humanitarnykh nauk: Naukovi zapysky Drohobytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Istoriiia – Problems of the humanities: Scientific notes of the Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University. History*, 30, 169–180. Drohobych: Redaktsiino-vydavnychiy viddil DDPU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].

5. Horak, Ya. (2017). *Frankova oselia u Lvovi [Franko's residence in Lviv]*. Retrieved from <https://frankolive.wordpress.com/2017/10/12/history-building-and-share-france/> [in Ukrainian].

6. Halyk, V.M. (2013). Fishing as Ivan Franko's Passion on Vocations (Based on the Selected Letters of F. Derhalo, O. Nyzhankivskyi and S. Borachok to I. Franko). In I. Nabytovych (Ed.), *Spheres of Culture* (Vol. 5), (pp. 228–236). Lublin [in English].

***HALYK Volodymyr** – associate professor, candidate of historical science, associate professor of the World History and Special Historical Disciplines department, Ivan Franko State Pedagogical University (volodymyr.halyk@gmail.com); ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9761-7661>*

IVAN FRANKO'S NON-REALIZED LAND PLAN OF A MANOR HOUSE: ON THE MATERIALS OF THE SCIENTIST'S EPISTOLARY HERITAGE

The presented article clarifies the story of one of Ivan Franko's non-realized plans, – namely, his plan to set up his own household.

Here, on the basis of the little-known correspondence from and to Ivan Franko, it defines the origins of Franko's plan concerning the establishment of his own household. As has been ascertained, the first intentions of the plan occurred to Franco as early as in August, 1878, after his expected marriage, when he and several of his friends – fellow club members bought a large plot of village land in order to jointly keep a household. Franko shared his considerations on the matter with his bride O. Roshkevych in his letter to her of August 14th, 1878. However, their marriage had never taken place, and that became the principal reason of Franko's deferment of his plans into the background.

Franko returned to his deferred plans only in 1886, after he had married O. Khoruzhynska. She gave her husband a small dowry in money, for which he, at first, intended to carry out his old dream, which he had cherished ever since his intention to marry O. Roshkevych, specifically, that of purchasing an estate or a manor and to live there, keeping his own household. According to his idea, it all had to resemble a kind of an agricultural community. Also, on the basis of the manifold epistolary heritage to I. Franko, it has been ascertained that many of Franko's friends, after they had learnt about his dream of purchasing a manor right after his marriage, tried to help him. In particular, P. Melnyk, S. Heinsberg and others offered favourable options for purchasing real estate in the area around Drohobych.

As the article emphasizes, Franko had received a great lot of the similar offers, but, this notwithstanding, he bought no household of his wish. He was trying to find the cheapest offer to buy such a household and to select the friends into the union with him. After the

futile attempt to acquire a household in the vicinity of the village of Nahuievychi or the town of Drohobych, I. Franko addresses with the same request to Y. Oleskiv, asking his assistance in the purchase of a relevant plot near Skvariava Nova in Zhovkva district. Y. Oleskiv willingly undertook his helping mission and even made a plan of the future household, but Franko, unfortunately, had no means either to move in or to start housekeeping in Skvariava Nova, hence, although I. Franko was ready to borrow the money from his wife's dowry, his attempt also failed, for a number of reasons, and his plan of keeping a household receded into the background and found no realization afterwards.

Keywords: Ivan Franko, non-realized plan, own household, household, epistolary heritage.

Стаття надійшла до редакції 15.11.17.